

Логопедичний масаж

Викладач: Апухтіна Вікторія Валеріївна
Кафедра: соціальної педагогіки та спеціальної освіти
Email: va46cible@gmail.com
Telegram: (095) 412 11 16.

Освітня програма, рівень вищої освіти		СПП Логопедія Бакалавр				
Статус дисципліни		Вибіркова дисципліна				
Кредити ECTS	3	Навч. рік	2 семестр	Рік навчання -	Тижні	14
				3		
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів¹	4	Лекційні заняття – 24 год Практичні заняття – 24 год Самостійна робота – 42 год.		
Вид контролю	залік					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14356			
Консультації:			за домовленістю телефоном чи електронною поштою			

ОПИС

Метою вивчення навчальної дисципліни «Логопедичний масаж та артикуляційна гімнастика» є сформування у студентів системи спеціальних знань, вмінь та навичок використання прийомів логопедичного масажу корекційній роботі з дітьми, що мають порушення мовленнєвого розвитку.

Основними **завданнями** викладання дисципліни «Логопедичний масаж та артикуляційна гімнастика» є:

- уточнити знання студентів щодо анатомії фізіології органів мовлення в нормі та при патології;
- ознайомити з науково-теоретичними основами застосування засобів логопедичної реабілітації у комплексній корекційно-розвитковій роботі з дітьми, що мають порушення мовленнєвого розвитку;
- сформувати практичні навички проведення логопедичного масажу та пасивно-активної артикуляційної гімнастики;
- навчити здійснювати диференційований вибір комплексу масажних рухів в залежності від стану м'язового тону та емоційного стану дитини, що має порушення психомовленнєвого розвитку;
- ознайомити студентів з умовами правильної організації і проведення масажу в логопедичній практиці, методикою логопедичного масажу та технікою його виконання;
- ознайомити студентів із сучасними інноваційними техніками логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку;
- розкрити особливості та закономірності розвитку, а також потенційні можливості усіх категорій дітей, які мають психофізичні порушення, надати інформацію про сучасні методи та прийоми логопедичного масажу та артикуляційної гімнастики для окресленої категорії дітей.

¹1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS). Детальна формула розрахунку – в рекомендаціях.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
 Силабус навчальної дисципліни

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання - підготувати доповідь та виступити за темами.	Питання для підготовки: 1. Дайте визначення логопедичного масажу. Розкрийте місце логопедичного масажу в комплексній системі корекційно-педагогічного впливу. 2. Розкрийте фізіологічний вплив логопедичного масажу на організм. 3. Розкрийте цілі і задачі логопедичного масажу. Опишіть етапи логопедичного масажу та їх завдання. 4. Розкрийте будову голови і шиї: кістки черепа, кістки обличчя. 5. Опишіть жувальні м'язи і їх основні функції. 6. Опишіть групу мимічних м'язів і їх основні функції. 7. Розкрийте анатомію і фізіологію артикуляційного апарату; порожнину рота, м'язів губ, щік, м'якого піднебіння, їх функції та іннервацію. 8. Опишіть язик, його відділи, скелетні та власні м'язи язика. 9. Розкрийте зміст попереднього діагностування стану м'язового тону органів артикуляційного апарату (огляд, пальпація, спостереження при виконанні динамічних і статичних вправ). 10. Дайте характеристику порушень стану м'язового тону органів артикуляційного	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Повнота відповіді – 2 Самостійність - 3	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

		апарату (спастичність, гіпотонія, дистонія).		
	Практичне завдання: Виготовлення лепбуку з теми.	Виготовити леп бук, що відображатиме теоретичні основи масажу. Форма виконання довільна. Презентується на практичному занятті або розміщується фото виробу на сторінку курсу в Мудл.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Творчий підхід – 5 Орієнтація у змісті (можливість відповіді на запитання) – 5	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 2 виступи на 2 практичних заняття).	Питання для підготовки: Час проведення масажу в структурі логопедичного заняття. Дозування та тривалість логопедичного масажу. Положення тіла пацієнта під час проведення логопедичного масажу. Показання та протипоказання до застосування диференційованого логопедичного масажу. Гігієнічні вимоги до проведення логопедичного масажу: організація робочого місця, положення кушетки, інструментальний столик, медичні матеріали та препарати. Основні прийоми класичного логопедичного масажу: погладження, розтирання, розминання, вібрація, поколювання, щільне натискання. Методичні вказівки та помилки при їх виконанні. Комплексне використання прийомів логопедичного масажу. Принцип комплексності. Принцип врахування	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Своєчасне виконання - 2 Повнота відповіді – 2	2*2=4

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

		індивідуальних особливостей дитини. Принцип диференційованого підходу. Вибір прийомів і методики масажу в залежності від клінічної форми порушення.		
	Практичне завдання: Основні масажні прийоми, рухи	Продемонструвати основні масажні рухи в ході ділової гри (прогладжування, розтирання, розминання, вібрація, поколючування, щільне натискання).	Максимальна кількість балів - 8, які нараховуються за виконання таких частин роботи: 1) повнота відповіді - 3; 2) означення функції кожного прийому – 5;	12
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	4			10
3	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 2 виступи на 2 практичних заняття).	Питання для підготовки: Проведення масажу за допомогою спеціальних інструментів: постановочних зондів, шпателів, зубних щіток, масажерів для язика. Методика зондового масажу О.В. Новікової. Прийоми точкового масажу. Методичні вказівки до проведення точкового масажу. Елементи методу метамірної стимуляції Скворцової-Осипенко. Методи і прийоми, які дозволяють активізувати збережені при псевдобульбарній, мозочковій дизартріях мимовільні рухи та перехід їх у довільні оптимальні ігрові прийоми. Використання прийомів самомасажу в структурі групових логопедичних занять. Мета та тривалість процедури самомасажу.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Повнота відповіді – 2	2*2=4

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

	Практичне завдання: Демонстрація комплексів масажних технік.	Продемонструвати техніки: - масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів шиї, обличчя, жувальних та м'язів губ, м'язів губ, язика. - масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів обличчя, жувальних м'язів, м'язів губ, язика, м'якого піднебіння, шиї.	Максимальна кількість балів - 3, які нараховуються за виконання таких частин роботи: 1) означення функції кожного прийому – 1; 2) правильна послідовність виконання – 1.	3*2=6
	Практичне завдання: Демонстрація комплексів масажних технік.	Продемонструвати 2 техніки з перелічених: - пасивно-активної логопедичної гімнастики; - розслаблюючого та стимулюючого техніки в крапковому масажі; - самомасажу; - зондового логопедичного масажу на язиці.	Максимальна кількість балів - 3, які нараховуються за виконання таких частин роботи: 1) повнота відповіді - 1; 2) означення функції кожного прийому – 1; 3) правильна послідовність виконання – 1.	3*2=6
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	5			16
4	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 2 виступи на 2 практичних заняття).	Питання для підготовки: Загальні рекомендації до проведення розслаблюючого логопедичного масажу. Техніка масажних рухів. Прийоми пасивної і пасивно-активної гімнастики. Загальні рекомендації з проведення логопедичного масажу для активізації. Техніка	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Повнота відповіді – 2 Самостійність - 2	2*2=4

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

		<p>масажних рухів. Прийоми самомасажу. Діагностичні проби. Диференційоване використання прийомів логопедичного масажу в залежності від форми дизартрії. Етапи логопедичного масажу при ДЦП. Види логопедичного масажу при ДЦП. Діагностичні проби. Загальні методичні рекомендації до проведення логопедичного масажу при ринолалії в доопераційний та післяопераційний періоди. Техніка масажних рухів. Використання точкового масажу при проведенні фонаційної гімнастики. Діагностичні проби. Вплив логопедичного масажу на емоційний стан дітей, що заїкаються. Організація логопедичного заняття з дітьми, що заїкаються із включенням прийомів логопедичного масажу.</p>		
	<p>Практичне завдання: Демонстрація комплексів масажних технік.</p>	<p>На практичному занятті продемонструвати техніки: -фонаційної гімнастики; -логопедичного масажу при ринолалії в доопераційний та післяопераційний періоди; -логопедичного масажу при заїканні; -логопедичного масажу в залежності від форми дизартрії (на вибір).</p>	<p>Максимальна кількість балів - 2, які нараховуються за виконання таких частин роботи: 1) повнота відповіді - 3; 2) означення функції кожного прийому – 3; 3) правила послідовність – 4; 4) дотримання вимог до організації процесу – 3.</p>	2*4= 13
<p>Усього за ЗМ 4 контр.</p>	6			17

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
 Силабус навчальної дисципліни

заходів				
Усього за змістові модулі контр. заходів	17			60

Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання: тестування	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення логопедичного масажу. Розкрийте місце логопедичного масажу в комплексній системі корекційно-педагогічного впливу. 2. Розкрийте фізіологічний вплив логопедичного масажу на організм. 3. Розкрийте цілі і задачі логопедичного масажу. Опишіть етапи логопедичного масажу та їх завдання. 4. Опишіть види логопедичного масажу: класичний ручний масаж, крапковий, апаратний, зондовий (за методикою Новікової О.В.). 5. Розкрийте будову голови і шиї: кістки черепа, кістки обличчя. 6. Опишіть жувальні м'язи і їх основні функції. 7. Опишіть групу мимічних м'язів і їх основні функції. 8. Розкрийте анатомію і фізіологію артикуляційного апарату; порожнину рота, м'язів губ, щік, м'якого піднебіння, їх функції та іннервацію. 9. Опишіть язик, його відділи, скелетні та власні м'язи язика. 10. Розкрийте зміст попереднього діагностування стану м'язового тону органів артикуляційного апарату (огляд, пальпація, спостереження при виконанні динамічних і статичних вправ). 	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	20

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

	<p>11. Дайте характеристику порушень стану м'язового тону органів артикуляційного апарату (спастичність, гіпотонія, дистонія).</p> <p>12. Опишіть правила проведення логопедичного масажу. Розкрийте підготовку дитини до першого сеансу логопедичного масажу.</p> <p>13. Розкрийте положення тіла під час проведення логопедичного масажу.</p> <p>14. Опишіть обладнання кабінету для масажу, гігієнічні вимоги до нього.</p> <p>15. Розкрийте умови проведення масажу: час проведення масажу в структурі логопедичних занять, дозування і тривалість логопедичного масажу.</p> <p>16. Розкрийте показання та протипоказання до застосування логопедичного масажу.</p> <p>17. Продемонструйте техніку масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів шиї, обличчя, жувальних та м'язів губ, язика.</p> <p>18. Продемонструйте техніку масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів обличчя, жувальних м'язів, м'язів губ, язика, м'якого піднебіння, шиї.</p> <p>19. Продемонструйте техніку пасивно-активної логопедичної гімнастики, як важливого засобу додаткового впливу.</p> <p>20. Розкрийте метод самомасажу в структурі групових логопедичних занять та методику проведення приймів самомасажу.</p> <p>21. Розкрийте крапковий масаж, як один із методів рефлекторного впливу. Дайте визначення крапкового масажу, визначте цілі. Дайте методичні вказівки до проведення крапкового масажу.</p> <p>22. Розкрийте функціональний зв'язок біологічно активних точок з м'язами артикуляційного апарату. Дайте визначення місцезнаходження біологічно активних точок. Продемонструйте техніку розслаблюючого та стимулюючого техніки в крапковому масажі.</p> <p>23. Дайте характеристику специфічним розладам рухової сфери, що впливають на формування мовлення при ДЦП (патологічні оральні і тонічні рефлексії).</p> <p>24. Опишіть методи і прийоми погашення рефлексів орального автоматизму, патологічних тонічних рефлексів.</p>		
--	---	--	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

		<p>25. Розкрийте етапи логопедичного масажу при ДЦП, його задачі.</p> <p>26. Розкрийте види логопедичного масажу в корекції ДЦП (класичний масаж, масаж по біологічно активним точкам, масаж з елементами метамірної стимуляції).</p> <p>27. Розкрийте диференційоване використання прийомів логопедичного масажу при ДЦП, використання «рефлекс-забороняючих» позицій при проведенні логопедичного масажу з дітьми, що хворі на ДЦП.</p> <p>28. Продемонструйте техніку пасивно-активної гімнастики в корекції ДЦП. Пасивно-активна гімнастика на дистальні відділи, її завдання.</p> <p>29. Дайте загальні рекомендації до проведення логопедичного масажу при ринолалії в постопераційний період.</p> <p>30. Продемонструйте техніку масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів піднебінної занавіски, піднебінно-язикових і піднебінно-глоткових м'язів.</p> <p>31. Розкрийте використання прийомів крапкового масажу при проведенні фонаційної гімнастики.</p> <p>32. Розкрийте вплив логопедичного масажу на емоційний стан осіб, що заїкаються.</p> <p>33. Розкрийте принципи побудови перспективного планування корекційно-розвиткових заходів: принцип комплексності; врахування індивідуальних особливостей дитини; принцип поетапного формування навичок; принцип диференційованого підходу в логопедичній роботі.</p>		
Практичне завдання		<p>Творче завдання передбачає демонстрацію масажних технік та комплексу артикуляційної гімнастики:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів шиї та обличчя. 2. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення жувальних та м'язів мимічних м'язів. 3. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на розслаблення м'язів губ та язика. 4. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію 	<p>Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> -визначення напрямків роботи – 2 б.; -правильне визначення мети та доцільності 	20

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

	<p>м'язів обличчя та жувальних м'язів.</p> <p>5. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів губ, язика, м'якого піднебіння.</p> <p>6. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 1).</p> <p>7. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 2).</p> <p>8. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 3).</p> <p>9. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 4).</p> <p>10. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 5).</p> <p>11. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 6).</p> <p>12. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 7).</p> <p>13. Виконайте зондовий масаж язика (зонд № 8).</p> <p>14. Продемонструйте комплекс масажних рухів, спрямованих на активізацію м'язів піднебінної занавіски, піднебінно-язикових і піднебінно-глоткових м'язів.</p> <p>15. Продемонструйте комплекс логопедичного масажу при заїканні.</p> <p>16. Продемонструйте статичні вправи, що використовуються під час діагностичного обстеження органів артикуляційного апарату.</p> <p>17. Продемонструйте динамічні вправи, що використовуються під час діагностичного обстеження органів артикуляційного апарату.</p> <p>18. Продемонструйте вправи пасивної артикуляційної гімнастики, що використовуються в роботі з дітьми, хворими на церебральний параліч.</p> <p>19. Продемонструйте вправи активної артикуляційної гімнастики, що використовуються в роботі з дітьми, хворими на церебральний параліч.</p> <p>20. Продемонструйте прийоми самомасажу м'язів голови, шиї, обличчя.</p> <p>21. Продемонструйте прийоми самомасажу м'язів язика.</p> <p>22. Продемонструйте 3-4 вправи на розвиток фізіологічного дихання, які використовуються в корекційній роботі з дітьми, що мають церебральний параліч.</p> <p>23. Продемонструйте комплекс масажу по біологічно активних точках (ціль – за вибором).</p> <p>24. Продемонструйте комплекс пасивних та пасивно-активних рухів, що стимулюють роботу піднебінно-глоткових м'язів.</p>	<p>завдання – 5 б.;</p> <p>-логічність, послідовність викладення матеріалу – 3 б.;</p> <p>-логічне обґрунтування результатів – 3 б.;</p> <p>-доцільність запропонованих форм та методів роботи – 5 б.;</p> <p>презентація комплексу під час екзамену – 2б.</p>	
--	---	---	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

	25. Продемонструйте комплекс масажу по біологічно-активних точках в поєднанні з фонаційною гімнастикою. 26. Продемонструйте кілька вправ перехресного крапкового масажу за методикою К.А.Семенової.	
Усього за підсумковий семестровий контроль		40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Ласточкіна О. В. Логопедичний масаж: курс лекцій. Навчально- методичний посібник для студентів спеціальності «Корекційна освіта. Логопедія». Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. 80с.
2. Логопедія: підручник / За ред. М.К. Шеремет. Вид. 3-тє, перер. та доповн. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 776 с.
3. Кошелєвський Р. Основи дитячої рефлексотерапії. Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. 248 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині: підручник. Київ : ВСВ «Медицина», 2010. 352 с.
5. Шеремет М.К., Боряк О.В. Неврологічні основи логопедії : навч.посіб. Суми : ФОП Цьома С.П., 2016. 252 с.

Додаткова:

1. Вороніна Т., Стеценко І., Мосієнко М. Логопедична робота у дитячому садку. Київ: Шкільний світ, 2011. 120 с.
2. Гаврилова Н.С. Логопедичний масаж, як засіб корекції порушень артикуляційної моторики у дітей. URL: <https://aqce.com.ua/download/publications/177/265.pdf/>
3. Потапенко О. М. Масаж біологічно активних точок у корекційній роботі логопеда. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 24. С. 190-193.*
4. Рібцун Ю. В. Види логопедичного масажу в роботі з дітьми із порушеннями мовленнєвого розвитку. URL: https://lib.iitta.gov.ua/5850/1/%D0%9B%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%BF_%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%B0%D0%B6_%D0%A0%D1%96%D0%B1%D1%86%D1%83%D0%BD.pdf
5. Санс Менгібар Х.М. Дитячий масаж / Хосе Мануель Санс Менгібар; [пер. з ісп.]. Харків: Фактор, 2011. 160с.
6. Степашко М.В., Сухостат Л.В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині: підручник. Київ : ВСВ«Медицина», 2010. 352 с.
7. Шафеева А. А. Логопедический массаж: метод. Пособие / А. А. Шафеева. Москва: БЕТА- ФРЕЙМ, 2009. 56с.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

8. Bauman-Waengler J. Articulation and phonology in speech sound disorders . Ocean View School District, Oxnard, California. 2016.
9. Kurtz E. A. Understanding motor skills in children with dyspraxia, ADHD, autism, and other learning disabilities: A guide to improving coordination. Jessica Kingsley Publishers, 2007.
10. Nusser-Müller-Busch R., Gamp Lehmann K. Facial-oral tract therapy (FOTT). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-51637-6>, 2021.
11. Seikel J. A., Drumright D. G., King D. W. Anatomy & physiology for speech, language, and hearing. Cengage Learning, 2015.
12. Whitaker H. A. (ed.). Concise encyclopedia of brain and language. Elsevier, 2010.

Інформаційні джерела:

1. Анатомія людина. URL: <https://anatomia.org.ua/photo/>
2. Артикуляційна гімнастика для малюків. URL: <https://ladonky.rv.ua/artykulyatsijna-gimnastyka-dlya-malyukiv/>
3. Динамічна артикуляційна гімнастика. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GW1RpthklBU>
4. Дихальна гімнастика за авторською методикою О. М. Стрельнікової. Комплекс вправ. URL: http://osvita-mvk.if.ua/content&content_id=1374
5. Літовченко О. В. Патогенетичні механізми заїкання. URL : https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/6_2010/28.pdf
6. М'язи і фасції голови. діафрагма. URL : <https://anatom.ua/basis/text/all/1-24/>
7. Методика логопедичного точкового масажу (масаж біологічно активних точок). URL: <https://korektolog.com/index.php/logomasazh/109-metodykamasaj-bat>
8. Основи масажу. URL: https://www.researchgate.net/publication/286926694_OSNOVI_MASAZU

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування занять обов'язкове. Завдання мають бути виконані перед заняттями. Пропуски можливі лише з поважної причини. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Накопичення відпрацювань неприпустиме!

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Електронна пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

---

²Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!